

PATVIRTINTA

Audito ir apskaitos tarnybos
direktorius 2014 m. kovo 28 d.
įsakymu Nr. VAS-22

40-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „EURO ĮVEDIMAS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 604 „Dėl Nacionalinio euro įvedimo plano bei Lietuvos visuomenės informavimo apie euro įvedimą ir komunikacijos strategijos patvirtinimo“ patvirtintą Nacionalinį euro įvedimo planą (toliau – Nacionalinis euro įvedimo planas) ir, įvedus Lietuvos Respublikoje eurą, verslo apskaitos standartus taikančioms įmonėms nustatyti litais išreikštų verčių perskaičiavimo į eurus išreikštas vertes registravimo apskaitoje, apskaitos tvarkymo grynųjų eurų ir litų bendros apyvartos laikotarpiu ir susijusios informacijos pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus.

2. Šis standartas taikomas litais išreikštiems apskaitos duomenims perskaičiuoti į eurus išreikštus apskaitos duomenis, euro įvedimo dieną ar po jos pasibaigiančio ataskaitinio laikotarpio finansinėms ataskaitoms sudaryti ir tokių finansinių ataskaitų lyginamąją informaciją perskaičiuoti, grynųjų eurų ir litų bendros apyvartos laikotarpiu ūkinės operacijoms ir ūkiniams įvykiams apskaitoje registruoti, su pasirengimu įvesti eurą ir jo įvedimu susijusioms išlaidoms pripažinti ir su euro įvedimu susijusiai informacijai atskleisti.

3. Šis standartas netaikomas sudarant finansines ataskaitas, kurių ataskaitiniai laikotarpiai baigiasi iki euro įvedimo dienos.

4. Šiame standarte vartojamos sąvokos turi tą pačią reikšmę kaip kituose verslo apskaitos standartuose, Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos, Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės, Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymuose ir Nacionaliniame euro įvedimo plane.

5. Nuo euro įvedimo dienos, kuri nustatyta Europos Sąjungos Tarybos sprendime panaikinti išimtį Lietuvai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 2 dalį, kai Lietuva įvykdo eurui įvesti reikalingas sąlygas, apskaitos dokumentuose ir registruose visos nuorodos į litus laikomos nuorodomis į eurus, o sumos litais perskaičiuojamos eurus pagal euro ir lito perskaičiavimo kursą, neatšaukiamai nustatytą pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 3 dalį (toliau – perskaičiavimo kursas).

II. LIT AIS IŠREIKŠTŲ APSKAITOS DUOMENŲ PERSKAIČIAVIMAS Į EURUS

6. Iki euro įvedimo dienos Lietuvos Respublikos įmonių valiuta, naudojama ūkinėms

operacijoms ir ūkiniams įvykiams registruoti ir su įmone susijusiems sandoriams, įvykiams ir aplinkybėms atspindėti, yra litas, o prireikus – ir litas, ir užsienio valiuta.

7. Nuo euro įvedimo dienos Lietuvos Respublikos įmonių valiuta, naudojama ūkinėms operacijoms ir ūkiniams įvykiams registruoti, yra euras, o prireikus – ir euras, ir užsienio valiuta. Nuo euro įvedimo dienos įmonių apskaitai tvarkyti turi būti naudojamas euras, t. y. litais išreikšti įmonių apskaitos duomenys turi būti perskaičiuoti į eurus, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje turi būti registruojami eurais, o prireikus – ir euras, ir užsienio valiuta, neatsižvelgiant į tai, kokia valiuta vykdoma ūkinė operacija.

8. Įvedus eurą, įmonės litais išreikštus apskaitos duomenis, kurie buvo dienos prieš euro įvedimo dieną pabaigoje, turi perskaičiuoti į eurus ir euro įvedimo dieną rezultatus užregistruoti apskaitoje.

9. Perskaičiuojami visų sąskaitų likučiai, o jei euro įvedimo diena nesutampa su įmonės finansinių metų pradžia, perskaičiuojamos pajamos ir sąnaudos. Perskaičiuojant sąskaitų likučius, perskaičiuojamos kiekvieną likutį sudarančios sumos ir, jei reikia, susijusios analitinės sąskaitos. Pavyzdžiui, perskaičiuojant mokėtino darbo užmokesčio sąskaitos sumą, perskaičiuojamos kiekvienam darbuotojui mokėtinos sumos, o perskaičiuojant pirkėjų įsiskolinimo sąskaitos sumą, perskaičiuojamos iš kiekvieno pirkėjo gautinos sumos ir panašiai.

10. Litais išreikšti įmonių apskaitos duomenys, kurie buvo dienos prieš euro įvedimo dieną pabaigoje, turi būti perskaičiuojami į eurus pagal perskaičiavimo kursą.

11. Perskaičiavimo kursas nustatomas vienam eurui išreikšti litais ir centais, todėl atvirkštinis kursas (vienam litui išreikšti eurais) negali būti naudojamas. Atliekant perskaičiavimus, perskaičiavimo kursas negali būti apvalinamas ar trumpinamas. Jis naudojamas tiek perskaičiuojant litus į eurus (dalijant iš kurso), tiek eurus į litus (dauginant iš kurso).

12. Perskaičiuojant į eurus litais išreikštus įmonių apskaitos duomenis, kurie buvo dienos prieš euro įvedimo dieną pabaigoje, išskyrus įstatinį kapitalą, kurį perskaičiuojant į eurus vadovaujasi litais išreikštos įstatinio kapitalo ir vertybinių popierių nominaliosios vertės perskaičiavimo į eurus procedūrą reglamentuojančio įstatymo reikalavimais, apvalinama iki euro cento pagal matematinės skaičių apvalinimo taisykles:

12.1. Jeigu po paskutinio skaitmens, iki kurio apvalinama, yra skaitmuo 5 arba didesnis už 5, tai prie paskutinio skaitmens yra pridodamas vienetas.

12.2. Jeigu skaitmuo po paskutinio skaitmens, iki kurio apvalinama, yra mažesnis už 5, tai paskutinis skaitmuo lieka nepakitęs.

13. Dėl litais išreikštų turto ir įsipareigojimų likučių, pajamų ir sąnaudų perskaičiavimo į eurais išreikštus turto ir įsipareigojimų likučius, pajamas ir sąnaudas susidarę skirtumai pripažįstami ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos pajamomis arba sąnaudomis. Perskaičiavimo rezultatas – pelnas arba nuostoliai – parodomas ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitos finansinės ir investicinės veiklos straipsniuose.

14. Jei valiutinių straipsnių sumos yra išreikštos eurais, jų duomenys nesikeičia. Jei valiutinių straipsnių sumos yra išreikštos kita nei euras užsienio valiuta, jos pirmiausiai perskaičiuojamos į litus taikant dienos, einančios prieš euro įvedimo dieną, valiutos kursą ir tik tada perskaičiuojamos į eurus pagal perskaičiavimo kursą.

15. Jeigu perskaičiavimo kursas skiriasi nuo euro ir lito kurso, kuris buvo taikytas iki euro įvedimo dienos, tai turimos pinigų sumos eurais, turto ir įsipareigojimų straipsnių, pagal kuriuos bus gauta ar sumokėta fiksuota arba aiškiai eurais nustatoma suma, duomenys nesikeičia. Tokių litais išreikštų apskaitos duomenų perskaičiavimo rezultatas – pelnas arba nuostoliai – parodomas ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitos finansinės ir investicinės veiklos straipsniuose.

16. Dėl litais išreikštų nuosavo kapitalo straipsnių, išskyrus ataskaitinio laikotarpio rezultata ir įstatinį kapitalą, perskaičiavimo į eurus susidarę skirtumai apskaitoje registruojami didinant (mažinant) nepaskirstytąjį pelną arba mažinant (didinant) nepaskirstytuosius nuostolius ir parodomi finansinėse ataskaitose kaip pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai). Dėl litais išreikšto įstatinio kapitalo perskaičiavimo į eurus susidaręs įstatinio kapitalo litais ir eurais skirtumas apskaitoje registruojamas pagal įstatymo, reglamentuojančio akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių įstatinio kapitalo ir vertybinių popierių nominaliosios vertės išraiškos eurais ir įstatų keitimo procedūras, nuostatas.

17. Įsipareigojimai, susiję su įstatinio (pagrindinio) kapitalo didinimu (mažinimu), jei sprendimas didinti (mažinti) įstatinį (pagrindinį) kapitalą jau priimtas, bet įstatinio (pagrindinio) kapitalo padidėjimas (sumažėjimas) apskaitoje dar neužregistruotas, euro įvedimo dieną į eurus perskaičiuojami ta pačia tvarka, kaip nuosavo kapitalo straipsnių duomenys. Skirtumai, susidarę dėl tokių įsipareigojimų perskaičiavimo, apskaitoje registruojami didinant (mažinant) nepaskirstytąjį pelną arba mažinant (didinant) nepaskirstytuosius nuostolius ir parodomi finansinėse ataskaitose kaip pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai).

III. FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMAS IR LIT AIS IŠREIKŠTOS LYGINAMOSIOS INFORMACIJOS PERSKAIČIAVIMAS Į EURUS

18. Finansinės ataskaitos, kurių ataskaitiniai laikotarpiai baigiasi iki euro įvedimo dienos, sudaromos litais nepriklausomai nuo jų pateikimo datos.

19. Finansinės ataskaitos, kurių paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena yra euro įvedimo arba vėlesnė diena, sudaromos eurais.

20. Sudarydamos euro įvedimo dieną ar vėliau pasibaigiančio ataskaitinio laikotarpio finansines ataskaitas eurais, lyginamąją praėjusio ataskaitinio laikotarpio informaciją, išreikštą litais, įmonės turi perskaičiuoti į eurus taikydamos perskaičiavimo kursą ir apvalinti juos iki sveiko euro pagal šio standarto 12 punkte nurodytas skaičių apvalinimo taisykles. Dėl litais išreikštos lyginamosios praėjusio ataskaitinio laikotarpio informacijos perskaičiavimo į eurus susidarę skirtumai parodomi koreguojant praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepaskirstytojo pelno (nuostolių) likutį.

IV. APSKAITOS TVARKYMAS GRYNŲJŲ EURŲ IR LITŲ BENDROS APYVARTOS LAIKOTARPIU

21. Grynujų eurų ir litų bendros apyvartos laikotarpiu, per kurį bus leidžiami atsiskaitymai eurų ir litų banknotais bei monetomis, nuo euro įvedimo dienos iki nustatytos dienos, nuo kurios

eurais tampa vienintele privaloma priimti mokėjimo priemone, neatsižvelgiant į tai, kokia valiuta – eurais ar litais – vykdoma ūkinė operacija, apskaitoje ji registruojama eurais. Perskaičiuojant litus į eurus ir eurus į litus grynųjų eurų ir litų bendros apyvartos laikotarpiu, taikomas perskaičiavimo kursas. Litais sumokėtos ar gautos pinigų sumos perskaičiuojamos į eurus ir apvalinamos iki euro cento taikant šio standarto 12 punkte nurodytas skaičių apvalinimo taisykles.

22. Dėl apskaitoje eurais užregistruotų, bet litais sumokamų sumų perskaičiavimo susidarę skirtumai pripažįstami ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos pajamomis arba sąnaudomis. Perskaičiavimo rezultatas – pelnas arba nuostoliai – parodomas ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitos finansinės ir investicinės veiklos straipsniuose.

V. EURO ĮVEDIMO IŠLAIDOS

23. Su pasirengimu įvesti eurą ir jo įvedimu susijusios išlaidos, pavyzdžiui, mokėjimo sistemų pertvarkymu, kainų nurodymu litais ir eurais ir panašiomis, jei jos atitinka sąnaudų apibrėžimą ir galima patikimai nustatyti jų vertę, pripažįstamos to ataskaitinio laikotarpio, kada jos buvo patirtos, veiklos sąnaudomis, jei jos nėra susijusios su ekonominės naudos gavimu būsimais ataskaitiniais laikotarpiais.

24. Jei šio standarto 23 punkte nurodytos išlaidos atitinka turto apibrėžimą ir požymius, nustatytus atitinkamame verslo apskaitos standarte, ir yra susijusios su ekonominės naudos gavimu būsimais ataskaitiniais laikotarpiais, jos pripažįstamos turtu.

VI. INFORMACIJOS PATEIKIMAS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMAJAME RAŠTE IR SUTRUMPINTAME AIŠKINAMAJAME RAŠTE

25. Sudaromų iškart po euro įvedimo dienos pasibaigusio ataskaitinio laikotarpio ir mažiausiai vieno po jo einančio ataskaitinio laikotarpio metinių finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte ar sutrumpintame aiškinamajame rašte turi būti atskleidžiama ši ataskaitinių finansinių metų ir mažiausiai vienu praėjusių finansinių metų informacija:

25.1. finansinių ataskaitų valiutos pakeitimo faktas;

25.2. apskaitos duomenis perskaičiuojant į eurus atsiradusių skirtumų suma, pripažinta ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos pajamomis arba sąnaudomis;

25.3. apskaitos duomenis perskaičiuojant į eurus susidariusių skirtumų suma, pateikta nuosavo kapitalo dalyje;

25.4. sprendimo didinti (mažinti) įstatinį (pagrindinį) kapitalą dėl nominaliosios akcijų (pagrindinio kapitalo sudedamųjų dalių) vertės pokyčio, jei toks sprendimas visuotinio acnininkų (narių) susirinkimo jau priimtas, bet pakeisti įstatai dar neįregistruoti, priėmimo faktas ir nominaliosios akcijų (pagrindinio kapitalo sudedamųjų dalių) vertės pokytis;

25.5. kita reikšminga informacija.